

**ע"פ 6522/15 - עוזאי חאג' רבייע חאג', עבד אל עזיז חאג', קאסם חאג'
נגד מדינת ישראל**

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעוורים פליליים

ע"פ 6522/15

לפני:
כבוד השופט ח' מלצר
כבוד השופט י' פוגלמן
כבוד השופט נ' סולברג

- המערערים:
1. עוזאי חאג'
2. רבייע חאג'
3. עבד אל עזיז חאג'
4. קאסם חאג'

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על פסק הדיון של בית המשפט המוחזק בחיפה
(כב' השופתת ת' שרון נתנאל) בת"פ 6192-12-13
מיום 21.9.2015

תאריך הישיבה: ט"ו באיר התשע"ו (23.5.2016)

בשם המערערים 1-2:
עו"ד תמי אולמן; עו"ד יעקב שלומובייז'; עו"ד שחף
אולמן

בשם המערערים 3-4:
עו"ד זידאן מטאנס

בשם המשיבה:
עו"ד מוחמד סראחנה
עמוד 1

פסק דין

השופט ע' פוגלמן:

לפנינו ערעור על חומרת העונש שגזר בית המשפט המחוזי בחיפה (כב' השופטת ת' שרון נתנהל) על המערערם, שהם אחיהם שהורשו בעבירות אלימות וחילקם בעבירות נוספות.

רקע והליכים קודמים

1. המערערם הורשו על פי הودאותם בכתב אישום מתוקן. כעולה מجزר הדין, המערערם הם כולם אחיהם. המערער 2 הוא בעליה של נגריה. ביום שקדמו לאיורו נשא כתב האישום העסיק המערער 2 והلين אצלו את המתلون, תושב ג'ינן אשר שהוא בישראל שלא חוק. ביום 20.11.2013 נפרצה הנגריה ונגנב ממנו ציוד בשווי אלף שקלים. המערער 2, אשר חשד כי המתلون מעורב בפריצה ובגנבה, איתר את המתلون בלויית אדם נוסף והמערער 1, אשר נשא שלא בדיון אקדמי ומחסנית ובה כדורים. המערער 2 שוחח עם המתلون ולאחר מכן עזבו המערערם 1-2 והאדם הנוסף את המקום. בהמשך שב המתلون לנגריה ופגש באביהם של האחים. סמוך לאחר מכן הגיע למקום המערער 2 שהאשים את המתلون בפריצה, ולאחר מחיצת השעה הצטרפו המערערם 1, 3 ו-4, כשהמערער 1 נשא עמו את הנשק. בנסיבות המערערם איים המערער 1 על המתلون בהצמידו את הנשק לחזהו, ודרש לדעת אם ביצע את הפריצה וגהנבה. בשלב זה החלו המערער 2 והאב להכות את המתلون בצוואתו חד, בין השאר במקלות, אגרופים ובעיטות, וכן קשרו את ידיו באמצעות חבל וסגרו את פיו בנילון. כל זאת תוך שהמערערם 1, 3 ו-4 מקלים עליהם ומאבטחים אותם בנוכחותם. אחד הנוגחים במקום אף חתר את המתلون במצבו בלב סיכון. כל זאתה עת הורה האב לאחים להפסיק ולהפסיק את המתلون. לאחר זאת, ולדרישת המערער 1, "הודה" המתلون כי אדם אחר (להלן: מוחמד) היה שותפו לפריצה ולגנבה. משך נסעו המתلون, המערערם 1-2 והאב אל ביתו של מוחמד, אשר מסר להם כי אינו מעורב בפריצה ולגנבה. מוחמד נסע המתلون, בני החבורה ברכב, כשהמתلون איתם, הבחינו בהם באקרים שוטרי סיור אשר עצרו אותם ותפסו את הנשק שנשא המערער 1.

כתוצאה מן האירוע המתلون נגרמו למצלון חבלות פנים, בקרקפת ובפלג גופו העליון וכן חתק במצח, והוא נדרש לטיפול רפואי.

2. כאמור מעלה, המערערם הודיעו במוחכם להם בכתב האישום המתוקן והורשו על פי הודאותם. שירות המבחן ערך תסקרים בעניין המערערם. מן התסקרים נלמד כי המערער 1 הוא הצער במשפחה. שירות המבחן התרשם כי הוא נעדר מאפייני אישיות עברינית וכי הוא שואף להפתחה, אישית ומקצועית. קצינת המבחן העריכה כי העבירות שאוthon ביצעו משקפות פירוש מוטעה שלו לנאמנות המשפחה וזהות שאינה מגובשת. יחד עם זאת צוין כי המערער 1 נעדר אמפתיה למצלון. בנסיבות אלו המליץ השירות להטיל על המערער 1 עונשה מוחשית בדמות מאסר בפועל. המערער 2 הוא הבכור במשפחה, נשוי ואב לשלושה ילדים. כאמור בתסקרי, המערער 2 השילך את האחריות לביצוע העבירות על מבטו הכלכלי הקשה והוא מגלה חוסר רצון להשתלב בהליך טיפול. לצד זאת, הערכת השירות המבחן היא כי הסיכוי

להישנות ביצוע עבירות דומות בעtid מצדו הוא נמור. גם בעניינו המליך שירות המבחן על השתת מסר בפועל. המערער 3 הוא הריבי ברכף האחים. המערער 3 ביטה הבנה לכך שפועל בניגוד לחוק ושמעויש פגעו במטלון, ואולם לא ניכרה אמפתיה מצדיו לפגיעות שנגרמו למטלון כתוצאה מעשי. קצינת המבחן התרשמה כי המערער 3 מסור לעבודתו ולמשפחותו, וכי ביצוע העבירות فعل מثار נאמנות לערכים המשפחתיים ללא הפעלת שיקול דעת. דעתה הייתה כי קיים סיכוי נmor לביצוע עבירות נוספות מצדיו. נוכח האמור המליך שירות המבחן על הטלת עונש של מסר בפועל אשר תישקל המרתתו לביצוע בדרך של עבודות שירות. המערער 4 נשוי ואב לילד. שירות המבחן העיר כי מדובר באדם בעל קוווי אישיות יציבים ונורמטיביים, אך במקרים שבהם הוא חש פגעה בתא המשפטיא הוא עלול לשוב ולנהוג באלימות. שירות המבחן המליך בעניינו על הטלת עונש מסר בפועל שיקול וירוצה בדרך של עבודות שירות.

3. לאחר עיון בתסקרים גזר בית המשפט המחויז חיפה (כ' השופטת ת' שרון נתנאל) על המערערים את העונשים הבאים: על המערער 1 – 3 שנות מסר בפועל, בגיןו ימי מעצרו, ועונשים נלוויים כמפורט בגזר הדין; על המערער 2 – שנתיים מסר בפועל, בגיןו ימי מעצרו, ועונשים נלוויים; ועל המערערים 4-3 – 6 חודשים מסר בפועל לנשיאה בדרך של עבודות שירות ומסר על תנאי בתנאים שפורטו בגזר הדין. צוין כי גזר הדין ניתן בעניינים של המערערים 1-4 בלבד (ההליך בגיןו של האב עודנו תלו依 ועומד). בגיןו של המערער 1 צוין בית המשפט המחויז כי מדובר למי שנשא עמו נשק ובאמצעותו איים על המטלון. מדובר, כך נקבע, בנסיבות נשק הנמצאת בדרגת חמורה גבוהה ביותר. עוד הודגש כי המערער 1 סייע באופן אקטיבי לביצוע עבירות האלימות. בגיןו המערער 2 נקבע כי הלה היה מעורב באלימות הקשה שהופנתה כלפי המטלון, וכי למעשה האירוע כלו החל בשל חсадו של המערער 2 כי המטלון מעורב בפריצה ובגניבה מן הנגירה שבבעלותו. לצד זאת צוין כי המערער 2 הורשע בנוסף בהעסקה והלנה שלא כדין. אשר לערערים 3-4 נפסק כי אלה סייעו לנשימים האחרים, הקלו על מי שנתקטו באלימות חמורה ובעצם נוכחותם אבטחו את המעשים. יחד עם זאת, נסיבות עבירת הסיווע שעברו חמורות פחות מ אלו של המערער 1, שכן קיים הבדל גדול בין סיוע על ידי הצמדת אקדח לחזה ודרישת מהמטلون לומר מי ביצע את הגניבה בין סיוע המתבטא בהקללה על ביצוע המעשים ואבטחתם בעצם הנוכחות במקום.

הערעורים

4. בערעורם לא כפרו המערערים בחומרתן של העבירות שבhn הורשו ובקר שאלן מצדיקות השתת ענישה מרתיעה, ברם לעומת העונשים שהוטלו עליהם אינם תואמים את נסיבותיהם האישיות ואת נסיבות ביצוע העבירה. לעומת המערערים, גזר הדין אינו מעניק משקל ראוי לאפשרות לשקם ולכך שעובר לאירוע נושא כתוב האישום הם נילו או רוח חיים נורמטיבי וזו להם מעידה ראשונה והסתמכות ראשונה עם החוק. בנוסף לכך השמייעו המערערים טיעונים פרטניים הנוגעים לכל אחד ואחד מהם. בגיןו המערער 1 נטען כי יש ליתן משקל לכך שלא נעשה שימוש בנשק במהלך האירוע ונשיאותו נמשכה פרק זמן קצר ביותר. עוד הודגש גילו הצעיר (כ-20 שנים) והעובה שחרף גילו זה הנה עצמוני קריירה עסקית. מתחם העונש ההולם בגיןו, כך הטענה, היה צריך לנوع בין עבודות שירות לבין מסר בפועל לתקופה של עד 15 חודשים. אשר לערער 2 נטען כי העבירות שבhn הורשו לא היו פרי תכנון מוקדם אלא מקרים בהחלה רגעית שנבעה מחשדו כי המטלון מעורב בפריצה וגניבה מן הנגירה. במשמעות הנסיבות האישיות נטען כי המערער 2 מפרנס את עצמו, את אשתו ואת ילדיו הקטנים. מתחם העונש ההולם בגיןו, כך נטען, נע מכמה חודשים ועד 10 חודשים מסר בפועל. לגבי המערערים 3-4 נטען כי מעורבותם באירוע הייתה אחת בתחום התכנון והבניה; ומערער 4 התבטא בנוכחות במקום בלבד. המערער 3 אינו בעל פלילי, כמעט הרשעה אחת בתחום התכנון והבניה; ומערער 4 הוא נשוי ואב לילד בן שנה ומחצה. בגיןו נטען כי מתחם העונש ההולם נע מסר על תנאי ועד שירות לתועלת הציבור.

המשיבה מתנגדת ל渴בלת הערעורם. לעומת זאת, אף שהעונשים שהושתו במקורה זה אינם קלים – הרי שמדובר בעונשים סבירים וראויים שאינם סוטים מעוניישה דומה שנתקבעה במקרים אחרים, דומים בנסיבותיהם.

דין והכרעה

לאחר שיעינו בהודעת הערעור ובצרכוותיה והזנו לצדדים בדיון שהתקיים לפני הגענו למסקנה שלפיה יש לדוחות את ערעורים של המערערם 2-4, ולאחר מכן את ערעורו של המערער 1.

5. הלכה עננו כי ערכאת הערעור תתעורר בחומרת העונש שהטילה ההחלטה רק במקרים חריגים, שבהם ניכרת סטייה ברורה מדיניות הענישה הרואה (ע"פ 8526/12 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (11.3.2013)). במקרה זה לא מצאנו כי הענישה שהוטלה על המערערם 2-4 מקיימה עילה להתערבות כאמור. מערער 2 גילה מעורבות פעילה במיוחד באירוע האלים. תחילתה היה זה הוא אשר "הגע" את האירוע כלו עקב חשוות כי המתלוון נטל חלק באירוע הפריצה והגנבה; ובהמשך, יחד עם אביו, הכה המערער 2 את המתלוון תוך הפגנת אלימות רבה, לרבות קשיית ידי המתלוון בחבל ואטיימת פיו. על ההכרח לגנות את עבירות האלים ולהגביל ככל פהן בידי נוקשה עמד בית משפט זה לא אחת (ראו למשל ע"פ 8568/14 אבו גבר נ' מדינת ישראל, פסקה ל (19.5.2015)), ואין צורך לחזור. לפניו טען המערער כי האירוע כלו התרחש לאחר שסביר כי המתלוון היה מעורב בפריצה והגנבה מן הנגירה, ולטעמו הדבר שוקל ל可行ה. טענה זו אינה במקומה. בפסקתנו עמדנו לא פעם על כך שפטרון סכוסכים בדרכי אלימות ועשית דין עצמי מבטאים "לא רק זלזול בערך חי אדם, אלא בכל אותם יסודות שקייםה של חברה מתחקנת תלוי בהם. מחובתו של בית המשפט לשרש התנהגות מעין זו לאור השלוותה הרות האסון" (ע"פ 1645/08 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 33 (3.9.2009)). על רקע זה, ולאחר שהתרשםנו כי בית המשפט המחויז שקל היבט גם את השיקולים לקולה – עברו הנקוי של המערער 2, הודהatto, היותו בעל משפה ועוד – סברנו כי העונש שנגזר עליו אינו חריג לחומרה מרמת הענישה הרואה ואין הוא מצדיק התערבות של ערכאת הערעור.

6. זהה הדיון גם לגביים לערערם 3-4: אין חולק על כך שהמערערם 3-4 נטו חלק באירוע ונוכחותם שם כ"מאבטחים" אפשרה במידה רבה את ביצוע המעשים. להיבט זה של חברות כמה ייחודי לשם תקיפתו של המתלוון, שניצב מולם כשהוא לבדו, נודעת חומרה יתרה (השו ע"פ 7530/12 מדינת ישראל נ' ג'בר, פסקה 10 (13.5.2013); ע"פ 2951/12 ביאדסה נ' מדינת ישראל, פסקה 11 (2.8.2012)). יחד עם זאת, מערערם אלה לא לקחו חלק פעיל באלים שhapeנתה כלפי המתלוון. מדובר, אפוא, בסיווע ברף הנמוך. لكن יש להוסיף את התרומות שירות המבחן ואת עמדת בית המשפט המחויז שלפיה יש לבקר בעניין שניים אלה את שיקולי השיקום. בניסיבות אלו, ובאיוזן בין כף החומרה לכף הקולה, לא מצאנו כי העונש שגזרה ההחלטה הדינית מקיים עילה להתערבותינו.

7. לא כן הם פניה הדברים בעניין מערער 1, שלא בוגר ראיינו כאמור לקבל את הערעור. אכן, המערער 1 נשא עמו אקדח והשתמש בו כדי לאיים על המתלוון. בכגן דא אין לנו לגassocות, שכן החזקה או נשיאה של נשק מסכנת את שלומו ובטחונו של הציבור (ע"פ 1132/04 מדינת ישראל נ' פס, פ"ד נח(5) 545-546 (2004); ראו גם ע"פ 96/07 טולידי נ' מדינת ישראל (18.2.2008)). בצדק ציון אפוא בית המשפט המחויז כי חלקו של המערער 1 כמסייע לעבירות האלים חמור מזה של המערערם 3-4 וממשיו מחיבים עוניישה ממשית מאחורי סוג וברית. ואולם, לטעמי אין מקום להשיט על המערער 1 עונש חמור מזה שהושט על המערער 2. נזכר כי המערער 2 היה "הרהור החיה" מאחורי האירוע וכי הוא נטל חלק פעיל בהכתומו הקשה של המתלוון, וזאת להבדיל מן המערער 1. עוד יש ליתן

משקל לתקיר המשפטים שהוגש לעוננו, המלמד על כך שבמהלך המאסר נוטל המערער 1 חלק בקבוצה טיפולית, הוא מביע מוטיבציה לשינוי וניכר כי כוון הוא מבין את חומרת מעשייו. בנסיבות אלו, בשים לב חלקו של המערער 1 במעשים ותרומתו לביצוע העבירות ועל רקע עקרון הענישה האינדיבידואלית (השו ע"פ 4796/12 דוחוב נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (23.12.2013)), אנו מקבלים את ערעורו ומעמידים את עונשו על 24 חודשים מאסר בפועל. יתר רכיבי גזר הדין ייוטרו בעינם.

סוף דבר

מן הטעמים המפורטים מעלה נדחה בזה ערעורם של המערערים 2-4. ערעור המערער 1 מתקבל כאמור בפסקה 7 לעיל. הממונה על עבודות שירותימצא חוות דעת משלימה בעניין המערערים 3-4 עד ליום 8.6.2016

. ניתן היום, י"ח באיר התשע"ו (25.5.2016).

שפט

שפט

שפט